

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Andra Kammaren. N:o 50.

Fredagen den 1 maj.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 nästlidne april.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *K. S. Husberg* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående ändrade bestämmelser rörande trafikerandet af järnvägen Gellivare—Riksgränsen äfvensom angående beviljande åt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och aktiebolaget Gellivare malmfält af ett lån å 20,000,000 kronor m. m.; och

angående försäljning af viss del af kronodomänen $\frac{1}{3}$ mantal Mjölby n:o 15 Södergården i Östergötlands län.

De kungl. propositionerna bordlades.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition om anslag för Sveriges deltagande i världsutställningen i St Louis år 1904.

§ 4.

Efter föredragning häruppå af Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till åtgärder för lindrande af den uti de norra delarne af riket genom 1902 års felslagna skörd uppkomna nöd, begärdes ordet af

Herr Waldenström, som yttrade: Herr talman! Det kan ju icke vara annat än glädjande att se, att Kungl. Maj:t ändtligen tänkt på, att man från statens sida borde göra något särskildt för

att lindra nöden i norra Sverige. Det är blott att beklaga, att framställningen därom kommit så sent, att flera af Amerikas Förenta staters legislaturer redan hunnit mottaga och bifalla motioner om anslag till de nödlidande i Norrland. Den senaste notis, jag såg därom, var, att legislaturen i Nebraska anslagit några tusen dollars för detta ändamål.

Emellertid är det ju att glädja sig åt, att nu någonting gjorts. Dock anser jag, att det kan vara af intresse för kammaren att höra, hvilket omdöme man bildat sig i Amerika angående svenska Riksdagen, svenska tidningspressen och svenska regeringen. Jag har meddelat åtskilligt därom förut, men för ett par dagar sedan fick jag ett exemplar af »Gamla och Nya Hemlandet» för den 1 april 1903, hvare det heter:

Hvad »Hemlandet» yttrade den 11 sistlidne februari under rubrik »Frågor, som kräfvat svar» har, såsom det synes på annat ställe i dagens nummer, föranlett en af Norrlands representanter i Riksdagens Andra kammare att af regeringen begära svar på flera af de frågor, som vi i nämnda artikel antydde.

Att tusentals af våra landsmän här i landet framställt dylika frågor, må icke förvåna någon. Det var svensk-amerikanernas starka nationalkänsla och lifliga önskan, att hvarken det gamla fosterlandet eller dess regering skulle framstå i falskt och ofördelaktigt ljus inför anglo-amerikanerna, som dikterade dessa frågor. Kännedomen om huru de lagstiftande församlingarne här i landet handla under missväxtår, huru de politiska partiernas ledare söka öfverbjuda hvarandra, då det gäller att begära statsanslag för nödlidande amerikanska medborgare och huru den engelsk-amerikanska tidningspressen ägnat missväxt och andra olyckor, som drabba medborgare i en stat, den allra största uppmärksamhet, har också haft till följd, att tusentals landsmän, som aldrig sett Sverige, aldrig lärt känna de olikheter, genom hvilka det svenska regeringsättet skiljer sig från det amerikanska, den svenska tidningspressen från tidningspressen här i landet, hafva instämt i anglo-amerikanernas fråga: »Hvarför gör icke Sveriges regering någonting mer än tillsätter en nödhjälpskommitté af dugande män, beviljar kostnadsfri frakt å statens järnvägar för gåfvor skänkta till de nödlidande och för öfrigt uppmuntrar genom nämnda kommitté den enskilda välgörenheten ej blott ibland oss, utan äfven bland anglo-amerikanerna?» Det är icke endast vår landsman millionären C. A. Smith, som önskat få veta, huru mycket som erfordras för att »i en smäll» få nöden i Norrland afhjälpt och sensationshistorierna i de engelsk-amerikanska tidningarne nedtystade.

För amerikanska tidningsmäns öfverdrifter i skildringar från »nödens land» äro hvarken svensk-amerikanerna eller den svensk-amerikanska tidningspressen ansvariga. Strax skildringarne i fråga sågo dagen i Chicagos engelska tidningar, förklarade vi offentligt,

att vi betviflade desamma och vi lämnade på förfrågan nämnda tidningar icke i ovisshet om denna vår åsikt. Att högt uppsatta svenska mäns namn missbrukades i sammanhang med upprop om hjälp från anglo-amerikanerna var lika upprörande för oss svensk-amerikaner som för hvarje fosterländskt sinnad svensk i det gamla fosterlandet. Men något bestridande af de oriktiga uppgifterna och någon protest mot ofvannämnda missbruk har af vederbörande i Sverige, så vidt vi känna, icke till tidningarne i fråga ingått.

Och det är icke nog härmed. De amerikanska sensationshistorierna öfversattes i Sverige och återgäfvos utan kommentarier och protester i några af Stockholms tidningar, af hvilka åtminstone en behagade till yttermera visso förklara, att de amerikanska tidningsmännens uppgifter voro tillförlitliga(!). Andra svenska tidningar synas hafva hyst det falska hoppet, att större delen af »hjälpen från Amerika» skulle komma från anglo-amerikanska mångmillionärer, och de hafva säkert i det längsta icke ens drömt om, att hufvudsumman skulle komma från f. d. fattiga emigranter och deras barn och barnbarn. Numera torde de ha lärt sig att inse det senare.

Med villigt erkännande af såväl allt hvad svenska regeringen gjort för de nödlidande i Norrland som ock af den svenska tidningspressens stora förtjänster hafva vi mer än en gång under de flydda månaderna detta år varit frestade att instämma i följande, som en ärad kollega, »Svenska Journalen» i Omaha, Neb., yttrat på tal om svenska riksdagen och svenska tidningspressen: »Det upprullas för oss det säregna skådespelet, att, under det från Sverige utvandrade män och kvinnor, hvilka ofta af de hemmavarande stämplas som pliktförgätna äfventyrare och lycksökare, villigt gifva sin skärf till de hungrande landsmännens i Norrland bistånd och amerikanska statsstyrelser utsända upprop till infödda amerikanska medborgare om bidrag för de nödställda på andra sidan världshafvet, den svenska regeringen låtsar som om ingenting händt och i dådlös sorglöshet sköter sina vanliga bestyr, lämnande åt utlänningarne att skaffa bröd åt brödlösa svenska undersåtar och foder åt deras svältande husdjur.

Samma sorgliga apati ådagalägges af den svenska tidningspressen, i jämförelse med den amerikanska. Här i landet kan man icke taga upp en svensk tidning utan att i densamma finna »nöden i Norrland» behandlad under fetstilsrubriker och upprop till svensk-amerikanska läsare om bidrag till nödhjälpsfonden. I Sverige nöja sig tidningarne med att omtala de gåfvobidrag, som från deras respektiva orter afsändts till missväxtdistriktet, och man kan veckor å rad genomögnå dussintals af de svenska tidningarna utan att i dessa finna ett ord om nödhjälpsfrågan. Anglo-amerikanska tidningar i hjärtat af den nordamerikanska kontinenten sända med stor kostnad speciella korrespondenter till norra Sveri-

ges obygd för att skaffa sig grundliga underrättelser om tillståndet därstädes, men de svenska hufvudstadstidningarne åtnöja sig i de flesta fall med återgifvandet af det officiella utlåtandet af någon ämbetsman, som aldrig besökt de nödställdas boningar.»

Om tidningspressen i Sverige ägnat nöden i Norrland lika stor uppmärksamhet som den ägnat teater och musik, hofskandaler i Tyskland och sensationshistorier från Frankrike, skulle vi säkert icke fått bevittna den ofvannämnda »apatien», att svensk-amerikanska lagstiftare med ifver arbetat i de olika staternas lagstiftande församlingar för beviljning af statsanslag till de nödlidande i en af Sveriges provinser, utan att svenska riksdagen därvid föregått med ett godt exempel.»

Tror kammaren, att ett sådant omdöme om vårt land är utan betydelse eller att det kan uppvägas med några hundra tusen kronor allmosor?

Vidare anfördes ej. Ifrågavarande proposition jämte det nu afgifna yttrandet hänvisades till statsutskottet.

§ 5.

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden n:is 12, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71 och 72, bevillningsutskottets betänkande n:o 49 samt sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande n:o 2.

§ 6.

Efter föredragning slutligen af Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 225, innefattande delgifning af kammarens beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 16, med anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående åtgärder mot smittosamma könssjukdomars spridning m. m., lämnades ordet på begäran till

Herr von Schéele, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Uti det utskott, som haft till förberedande behandling denna fråga, innan den inom Andra Kammaren föredrogs och afgjordes, har tillfälle beredts att redan nu tala om Första Kammarens behandling af detta ärende, och utskottet har ansett sig genom mig såsom dess ordförande böra hemställa, det denna kammare måtte biträda hvad som blifvit af Första Kammaren i förevarande hänseende beslutadt. Skälen därtill äro två. Det ena är, att här endast är fråga om en *utredning*, hvilken obetingadt äfven af medkammaren erkänts vara behöflig. Det andra skälet åter är, att äfven Första Kammaren förklarar denna utredning böra vara *allsidig* och grund-

lig. Oaktadt det väl kan synas, som om en viktig synpunkt blifvit af sistnämnda kammare något skjuten undan, torde Andra Kammaren alltså finna, att likväl i sak väsentlig endräkt mellan kamrarnes härutinnan råder.

På dessa grunder tillåter jag mig, herr talman, hemställa, att Andra Kammaren behagade, med frånträdande af sitt förra beslut, biträda det af Första Kammaren i ärendet fattade beslutet.

Denna herr von Schéeles hemställan blef af kammaren bifallen.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial n:o 73, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens femte hufvudtitel;

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 7, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning af hvad i lagen den 6 juni 1902, innefattande inskränkning i inmutningsrätten, är stadgad;

n:o 8, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordägareandel i grufva; och

n:o 9, angående anvisande af ersättning till utskottets sekreterare;

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 35, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående rätt för riksdagsmän till fria resor å statens järnvägar; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 36, angående ändring i § 15 af Kungl. Maj:ts reglemente för barnmorskor den 28 november 1856.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,1 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.